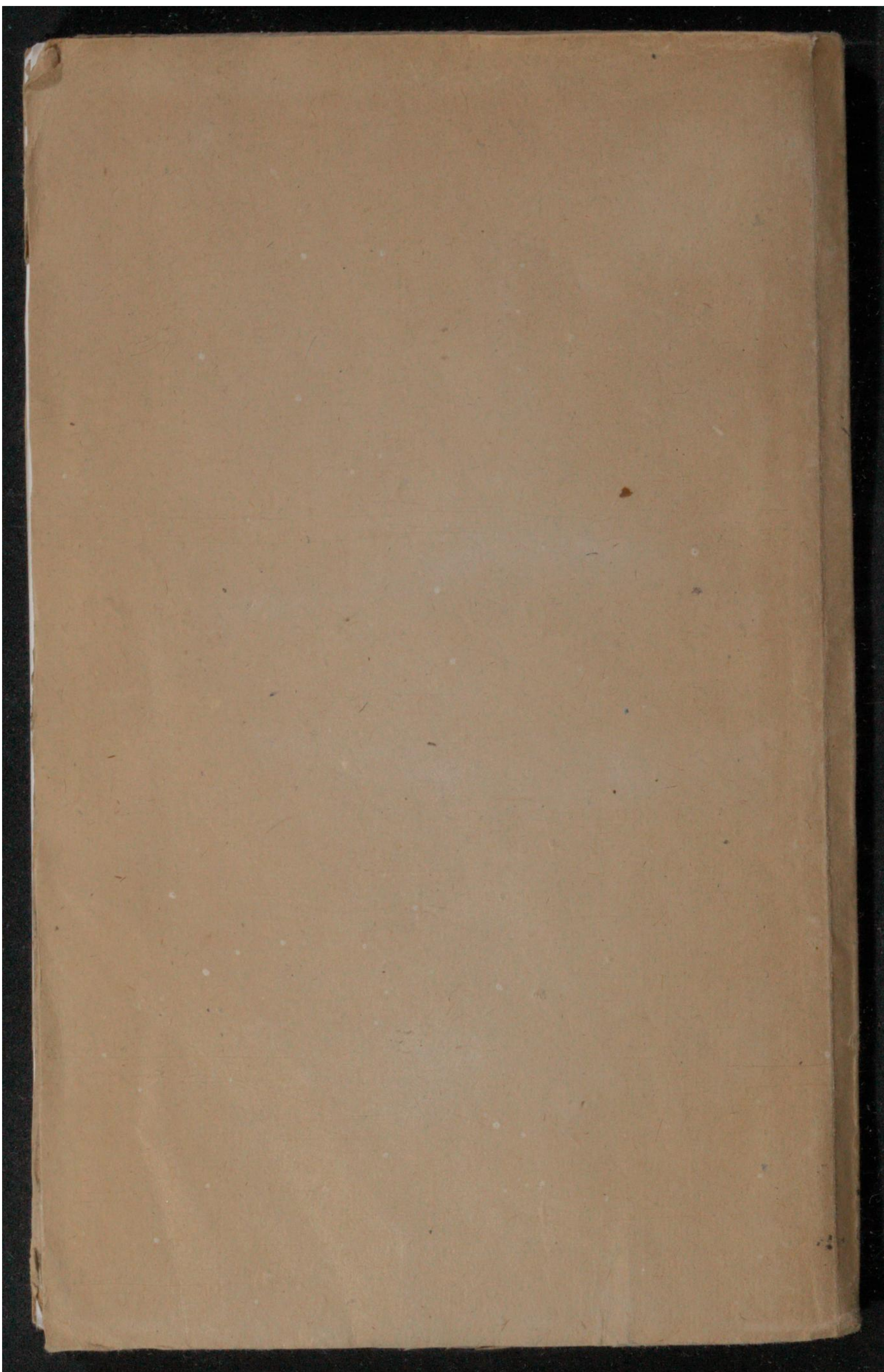
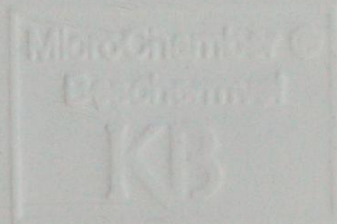
448
H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

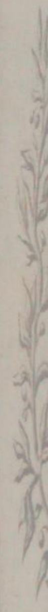


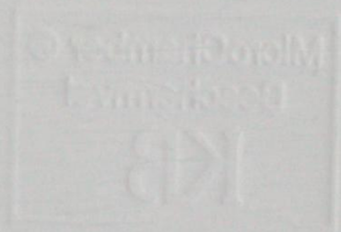
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45





Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

KW 448 H 45.

SCHOOL VOOR DE JALOERSCHEN,

BLYSPEL.

Uit het Fransch van de Hr. MOLLIERE.





Te Amsterdam, by d'Erfg: van *J. Lescailje*, op de Middeldam, op de hoek van de Vischmarkt, 1691.

Met Privilegie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Copye van de Privilegie.

DE Staten van Holland ende Weſtvrieſland doen te weeten. Alzo Ons vertoond is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburg tot Amſterdam, Dat zy Supplianten zedert eenige Jaaren herwaarts met hunne goede vrinden hadden gemaakt en ten Tooneele gevoert verſcheiden Werken, zo van Treurſpeelen, Blyſpeelen als Klugten, welke zy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maken: doch gemerkt dat deze Werken door het nadrukken van anderen, veel van hun luiſter, zo in Taal als Spelkonſt zouden komen te verliezen, en alzo zy Supplianten hen berooft zouden zien van hun byzondere oogwit om de Nederduitſche Taal en de Digtkonſt voort te zetten, zo vonden zy hen genootzaakt, om daar inne te voorzien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanig verzoekende, dat Wy omme redenen voorſz. de Supplianten geliefden te verleenen Oktroy ofte Privilegie, omme alle hunne Werken reeds gemaakt, ende noch in 't ligt te brengen, den tyd van vyftien Jaaren alleen te mogen drukken en verkoopen of doen drukken en verkoopen, met verbod van alle anderen op zeekeren hooge peene daar toe by Ons te ſtellen, ende voorts in communi forma. Zo is 't dat Wy de Zake en 't Verzoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter bede van de Supplianten, uit Onze regte wetenſchap, Souveraine magt ende authoriteit dezelve Supplianten gekonzenteert, geakkordeert ende geoktroieert hebben, konzenteeren, akkordeeren ende oktroieren misdezen, dat zy geduurende den tyd van vyftien eerſt achter een volgende Jaaren de voorſz. Werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyd tot tyd door haar gemaakt ende in 't ligt gebragt zullen werden, binnen den voorſz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkoopen. Verbiedende daarom allen ende eenen yegelyken dezelve Werken naar te drukken, ofte elders naargedrukt binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven ofte te verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte Exemplaaren, ende een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren, te appliceeren een darde part voor den Officier die de kalange doen zal, een darde part voor den Armen der Plaatze daar het kazus voorvallen zal, ende het reſteerende darde part voor den Supplianten. Alles in dien verſtande, dat wy de Supplianten met dezen Onzen Oktroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van haare ſchaade door het nadrukken van de voorſz. Werken, daar door in geenige deelen verſtaan, den inhoude van dien te authorizeeren ofte te advoueeren, ende veel min de zelve onder Onze protektie ende beſcherminge, eenig meerder kredit, aanzien oft reputatie te geven, nemaar de Supplianten in kas daar in yets onbehoorlyk zoude mogen influeeren, alle het zelve tot haren laſte zullen gehouden wezen te verantwoorden; tot dien einde wel expreſſelyk begeerende, dat by aldien zy dezen Onzen Oktroye voor de zelve Werken zullen willen ſtellen daar van geene geabbrevieerde ofte gekontra-

heerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden zullen weezen het zelve Oktroy in 't geheel ende zonder eenige Omissie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een exemplaar van alle de voorsz. Werken, gebonden ende wel gekondirioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onze Univerziteit tot Leiden, ende daar van behoorlyk te doen blyken. Alles op pœne van het effekt van dien te verliezen. Ende ten einde de Supplianten dezen Onzen konzent en Oktroye mogen genieten als naar behooren: Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laaten en gedogen, rustelyk en volkomentlyk genieten, en cesserende alle beletten ter kontrarie. Gedaan in den Haage onder Onzen grooten Zegele hier aan doen hangen den XIX September in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizent zes honderd vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staaten

SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige *Regénten* van de *Schouwburg*, hebben het recht der bovenstaande Privilegie, van de *School voor de Jaloerschen*, Blyspel, vergund aan de Erfgenaamen van *J. Lescailje*. *Den* 12 *November*, 1691.

VERTOONERS.

LEONORE, *Huisvrouw van Santilane.*

BEATRIS, *Oude Dienstmaagd van Leonore en Santilane.*

DON LOPES, *Neef van Santilane.*

SANTILANE, *Man van Leonore, en Oom van don Lopes.*

GUSMAN, *Pagie van Karel.*

DON KAREL, *Gouverneur van Cadix.*

FABRITIUS, ALPHONSUS, } *Edellieden en Huisgenooten van don Karel.*

ZWYGENDE.

VIER TURKKEN.

EENIGE { BOOTSGESELLEN. SPANJAARDS.

Het Tooneel is in 't huis van Don Karel.

SCHOOL

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

SCHOOL VOOR DE JALOERSCHEN, BLYSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LEONORE, BEATRIS.

LEONORE.


Och! de droefheid daar ik in ſteek kan
gantſch geen trooſt verdraagen,
Ei! zwyg, Beatris, laat my maar myn
leed beklaagen,
Spreek my van geen vermaak; want myn
droefheid en myn pyn
Is al te groot.

BEATRIS.

Hoe is 't, Juffrouw, hoe benje zo miſtrooſtig?
Wat zal dit zyn? (ken,
Kan u uw Zuſters huuwlyk, zo gewenſcht in alle zaa-
En 't feeſt, 't welk voor handen is, u dan niet een wei-
nigje vermaaken?
Je ziet het land nu weêrom, waar in je zyt geteeld;
Maar 't ſchynt dat al dit vermaak uw jeugdig hert ver-
(veeld.

LEONORE.

Hoor toe, Beatris.

BEATRIS.

Wel nu, ik ben bereid om te hooren.

LEONORE.

Myn Zuſters Bruiloftsfeeſt kan my geenzins bekooren,
Gy weet dat myn Vader my, tot myn verdriet en leed,

Aan een Jaloersche, aan een vieze Gryn ten huuwlyk heeft besteed,
Die, om my beter te bespieden, en achter myn doen en laaten te komen, (men,
Hier, by zyn Neef, voor een wyl zyn verblyf heeft geno-
Ik schrik tegen dat ik eens uit zal gaan, op dat zyn vuile jaloezy
Niet meêr op zou hitzen zyn dolle raazerny.

BEATRIS.

Hy vreest licht, dat uwe liefde by don Karel de Gouverneur is gebleeven.

LEONORE.

Die liefde behoorde hem geen minste achterdocht te geeven. (herssenen raakt?
'K heb don Karel nooit gemind, wat of hem al in de

BEATRIS.

Wel zie daar, zo my 't geval, of myn vaâr, of myn moêr, van zo een vent had vrouw gemaakt,
Ik zou...

LEONORE.

Wel wat zou je dan toch doen, terwyl dat de eer zeer êel is?

BEATRIS. (in Kornelis.

Ik zou, zo hy Jan of Klaas heeten, die naam veranderen,
Ja, ik zou... maar hy heeft gezeid dat hy volgen zou. de droes! daar komt hy aan. (verstaan,
Zo hy nu myn woorden maar niet gehoord heeft noch
Of anders ben ik, lieve Juffrouw, uit zyn credit, en gewis verlooren.

LEONORE.

Hy heeft onmogelyk, want je hebt niet luid geroepen, uw woorden konnen hooren.

BEATRIS.

Hy heeft zyn Neef op zy.

LEONORE.

Kom, laten we stilletjes weêr te rug gaan,
Op dat hy ons niet zie.

TWEE-

TWEEDE TOONEEL.

LOPES, SANTILANE.

LOPES.

MAar, Oom, zo gy my wilt verstaan.

SANTILANE.

Ja, Neef, ik versta je zeer wel; maar ik kan niet langer veinzen. (zen.
'K zie, door uwe oogen, tot in 't diepste van uwe gepein-
Gy wilt my zeggen, dat ik hier commanderen mag,
Als in myn eigen huis; dat al uw volk my respect, ontzag, (spaaren,
En achting toe moet draagen: dat gy geen moeite zult
Om my vermaak te doen; maar laat al deze aanbiedingen vaaren;
't Is my genoeg, dat ik, door uw beleefdheid, hier meester ben,
En dat ik uw genegentheid, en vriendschap te mywaards, volkomen ken.

LOPES.

Maar, Oom, zeg me eens waarom je zo lang voor je Zusters huuwlyk tot Cadix zyt gekomen?
Hoe heb jy, die zo gaerne t'huis zyt, die moeijelyke reis ondernoomen?

SANTILANE.

Myn lieve Neef, ik wouw wel, dat al het volk dat mind, ik weet niet of je my al recht vat,
'K wil zeggen dat trouwen wil, op een gloeijende hekel zat; (waagen;
Want dat 's de oorzaak, dat ik deze reis heb moeten
Een reis die wonderlyk myn Vrouw; maar my niet met alle kan behaagen.
O! al die minnaars, al die sneukelaar, die moesjankers, hier gesproken tusschen ons,
Zyn uit, om al de braave mannen, daar ik'er een van ben, te maaken tot poltrons. (ven.
'K was veel beter op myn land, en in myn huis geblee-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

LOPES.

'K wou dat ik weeten mogt, wat u zo ongerust doet leeven?

SANTILANE.

Gy kend don Karel, geloof ik, de Gouverneur van deze Stad?

LOPES.

Zou ik die niet kennen! wel, Oom, wat slegte vraag is dat?

SANTILANE.

Die Gouverneur dan, 'k zeg die Gouverneur, Cozyn, ontsteeken,
Zie, Neef, ik zal 't nou zeggen, met liefde tot myn Vrouw, zocht myn geluk te breeken;
Maar 'k had de vader tot myn voordeel, in al de vrijaadje, op myn zy:
Want die weigerde haar aan hem te geeven, en besteede zyn kind aan my.
Na vaders sterven, is hy alhier te Cadix Gouverneur gebleeven.
Hy doet wat hy wil, terwyl hy kan wet en regels geeven;
Daar en boven, wyl hy met myn Schoonzuster trouwen gaat,
Om my raazende te maaken van gramschap, van achterdocht en van hoofdpyn te maaken, zo verstaat,
Ja, begeerd hy, dat ik met myn Vrouw zyn Bruiloft zal verëeren.
Maar, was de Bruiloft gedaan, 'k wed ik wel haast na huis toe zou keeren.

LOPES.

Wie dwong u tot de reis?

SANTILANE.

O! ze was tegen myn zin.
Maar 'k moest om Leonoor, myn Wyf, op weg; o! 't is zulk een zottin,
Alle dagen wonwze wel op den tril, die heeft me'er toe gedwongen,

En

En my zo lang aan 't oor geleld, en zo zoet gezongen,
Dat ik het eindelyk toestond. O! 't is 't meeste van 't
vrouwvolk al evenveel,
Hoe zy 't gat uit komen, en of de man half of heel
Tot zyn ooren in 't werk steekt, dat lykt haar niet te
raaken,
Als zy maar speele mogen vaaren, en haar hartje wat
vermaaken.
Myn Wyf dan maakte dat ik my op deze reis begaf;
Maar, 'k wil gebrandmerkt, gehangen, gerabraakt
zyn, ja noch veel grooter straf
Verdraagen, zo ik hier na de bruiloft eene dag zal
toeven.

LOPES.

Moey Leonore is immers kuisch en eerlyk?

SANTILANE.

Hoor, Neef, wy hoeven
Malkanderen in deze zaak niet van willens zot te broên.
Ik ken don Karel, ik ken myn Vrouw, en haar eerlykheid.

LOPES.

't Is kwaad vermoên.

SANTILANE.

Neen, Neef, zeer dikwils... maar je, kunt het zelve
wel weeten,
Gelegenheid maakt dieven, die honger heeft wil eeten.
Ik volg hier in myn zin, en als ik voldaan ben, en vol-
komen te vreên,
Dan heeft'er niemand iets in te zeggen, niet het minste,
ja, noch neen.

LOPES.

Hoe! ben je dan jaloers, Oom?

SANTILANE.

Jaloers? ja ik ben jaloers, en zo jaloers als een Sater.

LOPES. (leeven.

Wat een praat! Oom, jy en je Vrouw zyn immers goed van

SANTILANE.

O! ik ken de Kater,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

En 't Katje, dat van natuure snoeps is... maar, a propo, myn vrouw,
Waar magze blyven? Neef, ofze noch wel slaapen zou?
Vrouwtje, Vrouwtje, hey!

DERDE TOONEEL.

LEONORE, SANTILANE, LOPES, BEATRIS.

LEONORE.

WAt is uw wil?

SANTILANE.

Wel kyk een reis! uit al dat getooizel van doeken...

LEONORE.

Wel, Liefste, zullen we myn Zuster nu gaan bezoekken?
Zullen we de Gouverneur...

SANTILANE.

Wil je hebben dat ik myn zinnen mis?
De Gouverneur? „ o bloed! nu vat ik wel wat 'er is.
De Gouverneur? neen! neen! Liefstentje, de Gouverneur is een duivel,
Die zo vol schelmsche parten steekt, als een ei vol zuivel.
Point de Gouverneur; maar je Zuster dat heeft reên,
Die moeten we gaan zien; maar de Gouverneur? die Vent? neen! neen!

BEATRIS.

Sinjeur, de Gouverneur zel ommers je Schoonbroêr worden, wat heb je daar te vreezen?

SANTILANE.

Wat leit 'er jou aan, Snapbakkes?

LEONORE.

Hy zal met Zuster haast getrouwd weezen.

SANTILANE.

Zo veel te slimmer is 't.

BEATRIS.

Te slimmer?

SAN-

SANTILANE.

Ja, te ſlimmer, ja, zo is 't.

LOPES.

Maar, Oom, ik weet dat.....

SANTILANE.

Maar, Neef, ik weet waar hy na viſt.
De Maartze krol buijen hebben veel magt op hem.

LOPES

Ei! houw je wat geruſter.

SANTILANE.

't Is zo, hy mind maar de eene en de and're Zuſter;
En; na ik beſpeur, is 't of hy gaeren maaken zou
Van de eene zyn Liefſte, en van de andere zyn Vrouw.
Kwam hy zo ver, Neef, hoe hoog was 't dan met my gekoomen?
Miſſchien tot daar en toe.

LOPES.

Maar, Oom, uw Vrouw is van de vroomen.

SANTILANE.

Myn Vrouw, dat kan noch wel zyn; maar gants bloed de Gouverneur!

LEONORE.

Wat zegje daar?

BEATRIS.

Wis, Juffrouw, ſpreek.

SANTILANE

Zwyg, voort in huis, en houwje van venſter, en deur.

VIERDE TOONEEL.

LOPES, SANTILANE.

LOPES.

GY doet niet wys'lyk, Oom, dat je jou eerlyke Vrouw zo gaat onteeren

SANTILANE.

Elk moet zyn dingen, en gelegentheid naar zyn eigen zin regeeren.

Hoor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Hoorde je wel hoeze rammelde van de Gouverneur?

LOPES.

Hy is die eer wel waard.

SANTILANE.

O! Neef, pour 's la, vostre Serviteur.
Myn Vrouw moet geen Mannen, als my, gaan begroeten, noch eeren.

VYFDE TOONEEL.

GUSMAN, SANTILANE, LOPES.

GUSMAN.

MYn Heer, de Gouverneur zal u zo daatlyk komen viziteeren.

SANTILANE.

't Is noch al wel zo lang als hy myn Vrouw niet visiteert.

GUSMAN.

Hy kust uw handen, en die van uw Vrouw.

SANTILANE.

Zacht! zacht! ik word te veel geëerd.
Als hy myn handen kust, zo is 't al genoeg gekust.

GUSMAN.

Zyn leeven,
Zou hy voor u, en uw schoone Huisvrouw ten besten geeven.

SANTILANE.

Jongman, dat zal niet nodig zyn.

GUSMAN.

Don Karel...

SANTILANE.

,, Bloed wat raad?

GUSMAN.

Myn Heer doet vraagen hoe 't met uw Huisvrouw staat?

SANTILANE.

Al redelykjes.

GUSMAN.

Toch, uw Huisvrouw, die hy ondertusschen,
De handen doed kussen...

SAN-

SANTILANE.

Loop! loop! valt'er wat te kussen,
Dat kan ik zelf wel doen.

GUSMAN.

Zo dra hy kan....

SANTILANE.

Ei! ga heen.

GUSMAN.

„ Wat dunkje van die nar? Myn meester, vol beleefd-
heid wil gantsch geen
Onkosten, geld, noch moeite, om u te onthàalen, spaaren.
Hy wil u beide...

SANTILANE.

Zeg uw Heer, dat ik my gaeren
Zelf wel af zal haspelen.

GUSMAN.

Hy zal...

SANTILANE.

Hy zal, hy zal! tut! tut! ik barst van ongeduld.

GUSMAN.

Hy wil dat gy beide by hem logeren zult.

SANTILANE.

Ik ben heel wel geplaatst, gy kund uwen al te beleefden
heer wel zeggen, (leggen;
Dat ik hier by myn Neef zeer gemakkelyk t'huis kan
Dat ons myn Heer de Gouverneur al te groot een eer
betoond, (nig kroond.
Dat ik waaragtig niet waardig ben, dat hy my dusda-

GUSMAN.

Van wat kroon spreekt, myn Heer?

SANTILANE.

Actéons kroon, een kroon a la mode;
O! domme Loer, vatje niet wat ik zeggen wil?

GUSMAN.

Wel dat 's juist niet van noode.

SANTILANE.

Daar hebje gelyk in, Jongman.

GUS-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

GUSMAN.

Je kund wel leeven zonder zulk een kroon.

SANTILANE.

Ja voorzeker, ook dunkt me datze my niet wel zou ſtaan, al ſtaatze zommige mannen ſchoon.
Ik mag niet lijen datmen met die opſchikking aan myn hoofd komt vroeten.
Ik kan de hoornen noch ten naaſten by verdraagen aan myn voeten;
Maar aan het hoofd, die mode ſtaat my niet aan,
Verſta je dat wel, zeg?

GUSMAN.

„ Wel dit is een wonderlyken haan!
Maar hoe, myn Heer, indien...

SANTILANE.

Ga heen, je doet je meeſter wachten.

GUSMAN.

'K verzoek u noch een woord te zeggen.

SANTILANE.

Neen! neen! met geen gedachten.

GUSMAN.

De laſt, Heer, die ik heb, moet...

SANTILANE.

Ga heen, en houje mond.

GUSMAN.

Ten minſten, laat Mevrouw, uw Gemaalin...

SANTILANE.

Die is niet recht gezond.

GUSMAN.

Wat ziekte heeftze?

SANTILANE.

Wel zo een ziekte om ziek te weezen.
Wel, wat duivel, kan men alle ziekte zo uitleggen?

GUSMAN.

Zy zal haaſt zyn geneezen
Als zy haar Zuſter ziet.

SAN-

SANTILANE.

Jongman, dat zal van daag niet zyn.

GUSMAN.

„ Wel dat is een aardig ſpel!

SANTILANE.

Haar kwaal duurd ten minſten een dag of twee, ziet ik ken myn vrouwtje wel.
Het kan van daag niet weezen.

GUSMAN.

Zo zal haar zuſter haar bezoeken komen.

SANTILANE.

Al dat teemen
Daar ſpeeld de henker meê. zeg, dat de Gouverneur de moeite niet hoeft te neemen
Om hier te komen; want haer ziekte, haare kwaal zoekt niet als ruſt.
„ De nikker moet de vent haalen.

GUSMAN.

Myn Heer, heeft groote luſt
Om Mevrouw, uw Gemaalin eens te zien.

SANTILANE.

'K moet hals en beenen breeken,
Zo gy my noch een woord, na dit, zult mogen hooren ſpreeken.
Brui weg.

GUSMAN.

Wel wat dunkje van zulk een vreemden achter-kouzigen potentaat?

ZESDE TOONEEL.

KAREL, GUSMAN.

KAREL.

WAt heb je by myn Schoonbroêr gedaan? zeg, hoe 't met myn aanbod gaat?

GUSMAN.

Wel de vent is mal, ik heb van myn leeven
Zo ſuffiſanten gek nooit gezien.

KA-

KAREL.

Hy is ruim zo zot als andere zeven.

GUSMAN.

Zo dra ik van zyn Huisvrouw maar het minste sprak,
Zag ik dat zyn aangezicht, als een Kallekoense haan, ontstak.
Hy gaf my slegt bescheid, en ging morrende ter deur in stryken.
Zyn laatste zeggen was, brui weg; en zo bleef ik daar staan kyken.

KAREL.

Zyn leeven strekt elk tot een spot, en gedyd hem tot schand.
Maar ik moet eens bezoeken of ik hem na myn hand
Niet kan stellen.

GUSMAN.

Volg de raad, myn Heer, die'k u flus heb gegeeven.

KAREL.

Ja, wou die lukken!

GUSMAN.

Ik begryp hoe ik met hem moet leven.

KAREL.

Maar zo hy daar na eens verneemd, dat ik deze pots hem heb gedaan?

GUSMAN.

Dat is onmogelyk, ei! laat'er my eens meê begaan,
Vrees niet, ik zal onze aanslag behendig genoeg besteeken.

KAREL.

Maar, eer ik het begin wil ik hem eerst eens spreecken,
En kan ik dan niet op hem winnen, zo zullen we aan 't werk gaan,
En je raad volgen; ik ga, en bied hem myn dienst eens (aan.
Maak alles vast gereed.

GUSMAN.

Selderment! hoe zal ik hem foppen.

Gusman Binnen.

KA-

KAREL, *kloppende aan't huis van don Lopes.*

Hou, holla, hei! is hier niemand t'huis?

ZEVENDE TOONEEL.

SANTILANE, KAREL.

SANTILANE.

WAt dolleman mag hier kloppen!

KAREL, *omhelzende Santilane.*

Myn Heer, wat vreugd...

SANTILANE.

„ De booze moet hem haalen het is de Gouverneur?

KAREL.

Hoe is 't met Leonore?

SANTILANE.

„ Wel, kom ik daarom aan de deur,
Myn Heer, vergeef het my dat ik ú niet verzoek in huis te komen;
Terwyl ik hier maar een geleend verblyf by myn Neef heb genomen.
'K ben hier geen meester, hou my derhalven niet voor onbeleefd,
Nu men ú hier geen stoel, of een Salet ten besten geeft.

KAREL.

Neen! neen! ik ben hier wel.

SANTILANE.

'tIs zo, hier zal ons niemand in 't spreeken stooren.
Maar 't schynt dat je iets zeggen wilt, spreek op dan, zal ik je hooren.

KAREL.

„ De kaerel is puursteeke zot, wel wie heeft zyn leeven gezien!
„ Zo beestig iemand den ingang van 't huis, en kamer te verbiên!
„ Maar, dat moet nu zo gaan.

SANTILANE.

Wat zeid, myn Schoonbroeder?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

KAREL.

Boven

Dat ik uw vriend ben, zal ik ...

SANTILANE.

Ik wil het wel geloo ven.

Liever als bezoeken.

KAREL.

Ik zal uw dienaar zyn.

SANTILANE.

Zulke dienaars zoek ik niet;

Want zy zoeken haar plaiziertjens, en wy vinden ons verdriet;

Die dienaars zyn te vry, en wel meest omtrent de Vrou-

KAREL. (wen.

'K ben zeer verheugd, dat ik met uw Vrouws zuster zal trouwen.

SANTILANE.

Daar twyfel ik niet aan. „ daar heb je 't zaakje, hoorje wel?

KAREL.

Ik bemin haar, en uw Vrouwtje om haar.

SANTILANE.

„ Daar heb je 't spel.

„ Hy spreekt by na niet een woord of myn Vrouw die loopt'er onder.

KAREL.

Ik kom hier om haar, met eerbiedigheid, een kusch te...

SANTILANE.

„ Och! wat een donder

„ Is dat in myn ooren! Heer Schoonbroeder, ik kan zelf wel doen dat gy haar bood.

KAREL.

Maar ik moet haar...

SANTILANE.

Exkuseertme, uw beleeftheid is te groot.

Ik zal 't haar wel zeggen.

KAREL.

„ Wel de Nar diend vast gegreepen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

„ En bewaard te zyn myn Heer, ik zal u eens doen zien onze havenen en ſcheepen,
En 't bootsvolk, haar vaardigheid en hoe ze klauteren in 't want.
Gy moet met uw Vrouwtje wat gaan pleizieren aan de waterkant.

SANTILANE.

Wat zult gy onderwylen doen?

KAREL.

Ik zal alhier onderwyl ordergeeven,
Om het noodige te beſchikken; 'k zou anders wel beneven
De vrienden willen vrolyk weezen en meê gaan: maar het kan niet zyn;
Des bid ik dat gy my verſchoonen wilt.

SANTILANE.

Gaerne, Monfreer. „ Wat dat verlicht noch wat myn pyn.
Je bent genoeg verſchoont; neen, ik wil dat niet verzaaken,
Zo een wandelingetje aan de zeekant zal my op 't hoogſte vermaaken,
En myn Vrouwtje geloof ik ook; voor my ik weet van zee,
Van ſchip, noch haven, noch bootsvolk, noch reê.
Maar, wanneer keerd men dan weêrom, dat dien ik wel te weeten?

KAREL.

Tegen den avond, want dan moeten wy te ſaamen wat eeten,
En eens luſtig vrolyk zyn met uw Huisvrouw, en myn Bruid,
Die moeten ſaamen...

SANTILANE.

„ Wel! daar zeid hy het nu recht uit.
Wat zouden zy doen?

KAREL.

Te ſaamen eens vrolyk weezen.

SANTILANE.

Te ſaamen vrolyk weezen zonder ons? ja!

KAREL.

Wel, toekomende, Monfreer, je lykt iets te vreezen, (Vrouw
Hoe ben je zo wonderlyk? je leefd niet met je zoete
Gelyk het een man van fatzoen betaamd, ze is immers eerlyk en u getrouw.

SANTILANE.

„ Daar heb je 't weêr, o bloed! waar mag hy hem meê bemoeijen? (koeijen,
„ Och! was ik weêr op het land, by myn ossen, en myn
„ Ik wil je wel zweeren, dat ik niet te Cadix komen zou.

KAREL. (trouw

't Is tegen alle reden, dat men de liefde, en gezwoore
Met tekenen van haat en achterdocht beloond, hoe komt het in je zinnen,
Je echte Vrouw zo straf te handelen, daar je ze op 't hoogste behoorde te beminnen?

SANTILANE.

„ Al weêr van myn Vrouw? gantsch kracht!

KAREL. (aan,

't Is slechts een spreekwoord, maar glooft'er vry
Men komt licht tot de kwaalen die men zich sterk voor laat staan.
De inbeeldingen veranderen te met in zekerheden.
Maar hoe! je spreekt niet.

SANTILANE.

't Is om dat ik luister na je reden.

KAREL.

Zou 't niet beter weezen dat je jou vrouw wat meêr vryheid gaaft,
Om by de een of de ander vriend te gaan? ze wroed, en suft en slaafd
Altyd daar buiten.

SANTILANE.

Neen, neen, neen! dat is niet eens van nooden,
Je zoekt met myn Vrouw te leeven na de hoofsche mode,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Je wenſchte licht wel datze een man had die wat gevoegelyker was.
Je lacht'er om?

KAREL.

Ja, ik lach'er om.

SANTILANE.

Hier komt geen lachchen te pas.

KAREL.

Wel aan het is genoeg, ik zal 'er u niet meêr meê kwellen.
'K zal Gusman alles tot uw ſpeelreisje doen beſtellen,
Hy zal in een oogenblik by u weezen. vaar wel; nu,
Ik ga dan met uw verlof.

Karel binnen.

SANTILANE.

Zo ga ik ook van u.
Ik zou die meeſters, die my hier willen na de zwier leeren leeven,
Wel om een haverſtro een reis aan de duivel overgeeven.
Hoe! moet ik dan alles doen, dat die gek komt in de kop?
Ik ſpeelde, dorſt ik het waagen, met myn Vrouw noch haas op,
Eer hy met Zuſter trouwde, dan was hy mooitjes geſchooren.
Maar ik durf niet, en dus gaat myn ſchoone aanſlag verlooren.
Ik raas en barſt van ſpyt, 'k wou dat ik wiſt of deze wyze man,
Of dezen Orateur, wien de droes, als 't hem beuren mag, wel haalen kan,
Deze leſſen, die hy my met zulk een gratie heeft voorgeſchreeven,
Uit zyn ezels brein heeft voor, of van zich zelf gegeeven.
Of zou myn Vrouw haar looze tong aan deze kwant
Wel geleend hebben? neen, dat kan niet weezen, dat 's misverſtand,
Die vrees is ydel, wat mag ik ook praaten, zy heeft hem niet geſprooken.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

't Is wel waar ze heeft niet uit geweest; nochtans 't spreekwoord zeid: daar men 't ziet rooken
Is gemeenlyk vuur. Och! och! ik begin te denken wat het is,
Zy is me ontrouw, ja daar 's niet aan te twyfelen, gewis
Zy zal aan hem geschreeven hebben, ja, ja, waarachtig zy heeft hem kunnen schryven;
En daarom heeft hy al myn achterdenken my zo netjens in de neus weeten te vryven.
Zy is het, ja zy is het! nu is 'er geen twyfelen meêr.
O! varken, o! karonje, tastje jou goedmeenende man zo schandelyk in zyn eer?
Wel ik zel 't niet lijen, de droes zal de Gouverneur haalen,
En myn Wyf zal ik ook met gelyke munt betaalen.
Holla!

BEATRIS, *van binnen.*

Wie klopt daar?

ACHSTE TOONEEL.

SANTILANE, BEATRIS.

SANTILANE.

IK. ja, ja, zou dat hier zo gaan?
Ik wil wedden van neen; want, ziet, neen! neen!

BEATRIS.

„ Zie dien Hangebroek daar eens staan.

SANTILANE.

Waar 's Leonore?

BEATRIS.

Alhier.

SANTILANE.

Zeg datze by my komt hier beneden,
Ik zal haar geen sprookje van 't roodkousje, noch slechte reden
Verhaalen.

NEGENDE TOONEEL.

LEONORE, SANTILANE, BEATRIS.

LEONORE.

IK kom.

SANTILANE.

Dat 's waar Moêrslons. Maar jy, Baarbyster, ga jy heen,
'K moet met myn Vrouw spreeken, dat is te zeggen met myn vrouw alleen.

LEONORE.

„ De man is gerechtig zot; wel, Beatris, hy heeft zyn zinnen verlooren.

BEATRIS.

„ Hy is wel niet geheel zot, maar hy is wat kwaalyk geschooren.

SANTILANE.

En jy, je bent noch niet weg?

BEATRIS.

Ik ga.

SANTILANE.

Ga heen, of ik zel...

BEATRIS.

„ Lustig als een man, speel voor verlooren Santinel.

Beatris binnen.

Terwyl Leenore na de eene of andere zyde ziet, gaat Santilane haar geduurig voor 't gezicht staan, vat haar by 't hoofd en draaid het om.

SANTILANE.

Mejuffer, wel hoe is 't? je bakhuis dus om te keeren?
Wel wat fratzen zyn dat, is dat je man behoorlyk respecteeren?
Daar vaar de pikken in, draai om, draai om, hou recht die steege kop,
'K zal toe vlooijen, houw je van die potzen niet op.

Laat my je neus eens zien, ja zo; ik hoor je hebt je gaan beklaagen, (gen.
Dat je niet langer het leeven dat ik ly meend te verdraa-
Wel, Mejuffer, myn Huisvrouw, is dat waar?

LEONORE.

Ik?

SANTILANE.

Neen, de Gouverneur:
Heeft Mevrouw niet doen weeten, dat hy my hier voor de deur,
De neus en de ooren eens te deegen moest vryven,
En tot zyn vermaak met my de spot wat moest dryven?
Wat zegje?

LEONORE.

Wel ik zeg dat....

SANTILANE.

Wat prevelje, wat zegje daar al?

LEONORE

'K zeg dat ik niet weet van diergelyk geval.

SANTILANE.

O! pas me stil te staan, kyk my aan zonder je te roeren,
Sta stil, of ik zalje voor een Slaavin in Turkijen doen voeren,
Of je in 't voorburg van de hel doen confineeren.

LEONORE.

Word men daar van Turken geplaagt?

SANTILANE.

Hou jou bakhuis, tot jou daar na word gevraagd.
Kom, antwoord op het geen ik je voor zal stellen, luister na myn vraagen.

LEONORE.

„ Ja wel, de man schynt met geweld te willen hoorens draagen.

SANTILANE.

Wat zeid u lieden?

LEONORE.

Niet bezonders, Liefste.

SAN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

SANTILANE.

Dat kan noch al gaan.
Hebt gy de Gouverneur van my in 't minſte geen weet gedaan?
Heb je hem niet verzocht my zo wat te pedagogezeren,
Zo wat te kapittelen? of komt hy uit zyn zelf?

LEONORE.

'K weet nergens af.

SANTILANE.

'K zou zweeren
Dat je hem belaſt hebt, my, als een onnoozelen bloed,
Te onderwyzen, wat ik, ſpyt myn bakkus, als een Dianaas Martelaar, lyden moet.

LEONORE.

Laat my eens ſpreeken.

SANTILANE.

Spreek, ik zal myn gramſchap, ſchoonze rechtvaardig is, doen zwichten.

LEONORE.

Wat reden hebje om me zo ſchandelyk te betichten?
Waar beſchuldig je me meê? ſpreek, hoe kan het geſchiên?
Ik heb van daag de Gouverneur geſproken noch gezien,
Hoe kon ik hem dan zulke vermaledyde beveelen geeven?
Waar heb ik knechts, die op minnebrieven te beſtellen zyn bedreeven?
Ik, noch Beatris gaan niet uit, wel je reveld, en praat te wonder ſlecht.

SANTILANE.

O! Wyf, Wyf! wat zouje me wel willen in de veel duwen, je weet meêr als je zegt.
Maar men mag my wel de ſpot van twee opgeſtooke vingers na dryven,
Zo ik, na wy van 't water koomen, hier een uur langer zal blyven,
Ik zal, erger als een Argus, acht op je ſlaan, en
Honderd laagen leggen, als, by exempel; loop na binnen, en zie of ik 'er ben.

Keer weêrom, ik scheer'er de gek meê. „ De Gouverneur is licht daar binnen.

LEONORE.

Gy doet my weg gaan, en...

SANTILANE.

Ziet ik ben zo wat veranderlyk van zinnen.

LEONORE.

„ Dat ben je wel deegelyk.

SANTILANE.

Wat zegje daar?

LEONORE.

Och! ik zeg niet.

TIENDE TOONEEL.

GUSMAN, LEONORE, SANTILANE.

GUSMAN.

'T Is alles vaardig, Heer.

SANTILANE.

Wat 's dit? my dunkt dat hy al meê na Leonore ziet.

GUSMAN.

Als 't u belieft, myn Heer, ik zal u op het schip geleijen.

SANTILANE.

Wel aan, kom gaan we, . my dunkt hy ziet zo zoet
Na myn wyf. Ga voor, zo weet ik hoe ik volgen moet.

Einde van 't Eerste Bedryf.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

KAREL, LOPES.

KAREL.

DE reden om welk ik u tot mynent heb doen komen
Is deze; ik heb iets 't welk ik hoop dat u behaagen
zal: 'k heb voorgenomen
Om uw Ooms zotterny wat te verbeteren; want hy leefd
Met zyn vrouw, dat niemand tot zulk een lijen een
weêrgâ heeft.
Hy is jaloers en haat haar zonder recht, of reden;
Dies hebben wy voor die uitſpoorigheden
Een trek te ſpeelen, maar hem zal in 't minſt geen leed
geſchiên;
't Geſchied alleenlyk om eens ter deegen te zien
Of wy zyn moeijelyke geeſt, en zotte waan niet wat
kunnen veranderen.
Myn Heer, wy zullen van daag wat lachchen met mal-
kanderen.

LOPES.

Wat hebt gy voor, myn Heer?

KAREL.

Santilane is toen. . . .

TWEEDE TOONEEL.

GUSMAN, KAREL, LOPES.

KAREL.

MAar daar is Gusman, die ons een verhaal zal doen
Van alles, dat wy voorgenomen hebben. Hoe is het al af-
geloopen?
Is alles wel gelukt?

GUSMAN.

Zo wel als men zou kunnen hoopen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

KAREL.

Hoe gaat het Santilane?

GUSMAN.

Die zit al vast.
Hy weet niet beter of de Turken hebben ons verrast.

KAREL.

Verhaal my hoe 't toeging. was hy niet bekommerd voor zyn leeven?

GUSMAN.

Hy heeft hem met zyn Vrouw op 't strand, en, na dat hy duizendmaal had om gekeken, t'zee begeeven.
Hy stond stom van verbaastheid, hy keek vies tegen 't water, en zag 't schip, door en door:
Terwyl had ik tyd, om zyn huisvrouw behendig in 't oor
Te luisteren, hoe wy, tot haaren besten, met haar man voor hadden te leeven;
Zy, hoewelze zyn kwaâ nukken, en vuile argwaan graag zag verdreeven,
Onstelde in 't eerste, maar, gedenkende aan haar lijen en trouw,
Bedaarde en beloofde ons dat zy zwygen zou;
Ja, mits dat hem geen leed geschiede, de zaak te zullen helpen voortzetten.
Wy staaken dan van strand onder 't klinken der trompetten,
En we raakten, na een korte stond, spoedig in volle zee,
Het andere schip met gemaakte Turken lag, volgens onze afspraak, al reê,
En wachte ons vast in; als wy nu nader kwamen
Lostenze een stuk of twee, wy riepen, en onze gasten saamen;
Wy zyn verlooren, ach! ach! wy vallen hier in de hand
Van een turkze roover Santilane riep, stuur na land,
Ik wil aan land, by gut aan land, op dit vervaarlyk schreeuwen,
Vielen ons de Turken kwansuis aan, als woedende leeuwen,
Zy schooten afgryslelyk, gelyk 't besteld was, met los kruit,

En al het overleg was met het plaizieren uit.
Santilane, die niet zag als geweer, en die niets hoorden als vloeken,
Beefde toen hy onze gemaakte turken het ſchip door en door zag zoeken;
Toen zy by Leonore kwamen, en haar aangreepen, keek hy zo fyn,
Als een ezel dat ſerpſter bier drinkt, hy hield zyn hoofd vaſt, of hy groote pyn
En weedom had, hy trok aan 't galpen, aan 't gieren, aan 't huilen,
Als of 'er een vyf zes duizend honden, of maarſe katten of doods benaaude uilen
Een opera onder malkander probeerden. had je 't gezien, myn Heer,
Toenze hem op vatten, met welk een tegenweêr
Hy haar op hield, je hadje met lachchen bedurven, maar dat flukze volk droeg hem met een vaard
In 't kabelgat, onderwylen dat hy wat was bedaard,
Zetten wy 't weêr na land, en blinden met een ſluijer zyn oogen,
Wy beduiden hem, dat geen gevangen aan 't land komen mogen
Als geblind zynde, en dus bragten wy hem hier in 't huis van achteren in.
Wat dunk je, myn Heer, gaat het, tot noch toe, niet na je (zin?

KAREL.

Tot noch toe gaat het wel.

LOPES.

Maar wat hebje toch voorgenomen?

KAREL

Je zult het datelyk wel zien.

GUSMAN.

Santilane zal aanſtonds hier komen.
Verſchuil u hier, maar hou je ſtil, 'k zal alles voort
Gereed maaken, 'twelk noch van noden is; 't Vertrek is, als 't behoord,

Op

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Op zyn turks opgeschikt.

LOPES.

Wat heb je voor?

KAREL.

Ik heb dit bevoolen,
Om dat hy in het huis zou doolen;
Noch ook weeten dat hy is op de zelve plaats
Daar hy te te Bruiloft zal weezen.

GUSMAN.

Ik zal...

KAREL.

Sus, geen meêr gepraats,
Ik hoor hem komen.

GUSMAN.

'K ga alles vaardig maaken.

KAREL.

Ik laat het op u staan, pas ter deegen op je zaaken.

GUSMAN.

Wees niet bekommerd.

DARDE TOONEEL.

SANTILANE, FABRITIUS, *gekleed op zyn Turks*, VIER TURKEN.

SANTILANE.

DE duivel haal de vent,
Die 't Schip stierde, ja zelfs monfreer de Gouverneur, o! seldrement,
't Is een guit, een moordenaar, het extrakt van een dozyn booze turken die my hier bragten; hoe wil 't hier ende?
Men lacht, en men antwoord my niet. wel, de pokken moeten je schenden,
Waar drommel ben ik? al weêr aan 't lachchen? wel 'k word dol!

'K wou

'K wou dat je jou bakhuis uit het lit gaapte, ben je dronken of vol?
Wat misselyke trony is dat, een oude baviaan, zou'er mooi by weezen!
Was 't aan de wand geschilderd, de honden zouwen'er tegen blaffen, ja, 'er voor vreezen,
Kyk, kyk, dat is een vieze dief. Maar help my uit het verlangen,
Waar ben ik hier?

FABRITIUS.

Myn Heer, gy zyt gevangen.

SANTILANE.

Gevangen! gevangen! wel van wie?

FABRITIUS.

Van Sultan Soliman,
De grooten Turk.

SANTILANE.

O! van die grooten Schurk, zeg van de grooten Duivel, och! nu is'er niemand die my helpen kan,
Och! had hy hem na de hel willen voeren,
Zo zat ik hier niet; vervloekte Sarazyn, o! jou Kreng, och! was ik noch by de boeren,
Daar 'k meester, heer en voogd, ja keuningtje ben!
In wat land zyn we?

FABRITIUS.

In Mesopotanien.

SANTILANE.

In Moffelpotagien, hoe ver mag dat wel van Cadix leggen?

FABRITIUS.

Waarom zou me jou dat toch zeggen?
Mesopotanien is de Hoofdstad van den grooten Heer.

SANTILANE.

Ja zeg van den grooten ongenadigen Beer.
Ik te Moffelpotagien, wie zou 't konnen raamen!
By Soutman Oliman? wel, 't zyn kluchtige naamen.
Is hier ook azyn, Man; want zo 'k eeten moet zo schaftme wat salaat.

Maar

Maar, apropo, waar is myn Vrouw?

FABRITIUS

In goede ſtaat.

SANTILANE.

In beter ſtaat als ik, zou ik wel vreezen;
Of de grooten Turk moeſt juiſt geen liefhebber van ſchoone jonge Vrouwen weezen.
Maar dat kan ik niet gelooven, want die ſchelm is al te vals;
Och! me dunkt ik zie al dat hy haar vat by hand en hals,
Daar zie ik in een viſioen, dat zy haar grypen na de rokken,
Daar wordze door de een en door de ander na hem getrokken;
Vervloekte guiten, ik zie wel hoe je haar toe lonkt, ik weet wel waar je om pragt!
Ja, lach vry, je hebt wel reden dat je lacht;
Maar, ik, och arme! ik heb reden om je eeuwig te vervloeken,
Die kon ik tot onzent, ja over al wel krygen, moeſt ik zo ver reizen om horens te zoeken?
Moffelpotagien, dat je de koorts, of de podegra haal,
Hier Cornoedo worden! werentig dit komt ook te duivels kaal.
Ik ben dol geweeſt, ja voorzeker ik was bezeten,
Dat ik hier kwam, daar ik niets had vergeeten.
Ik ben myn vryheid, och laasy! met myn Vrouwtje kwyt. o! groote zot.
Nu ſta ik hier te kyken, als een uil in doods nood, of als den eerzamen diſcreten ſinjeur Piet Snot.
O! ik ben een martelaar van de Turken! o! goddelooze treeken!
Och! koſt ik my aan die fielen wreeken;
Ik zou haar bruijen dat het wreeken heeten mogt.
Wel, ik heb wel gedaan, achter over ſchouwer, dat ik dit pleizierig zeilen zocht.

FABRITIUS.

Was je 't alleen, je waard te beklaagen;

Maar

Maar daar zijn 'er duizenden die ze draagen;
Je Vrouw is ſchoon, en zy, als zynde haar man,
Weet wel dat ze u veel vrienden maaken kan,
Die u van klein grooter, en grooter kunnen maken.

SANTILANE.

't Is zo, Vriendſchap, ik ken door hem wel twee vingers hooger raaken,
Is dat niet een heerlyk officy? om groot te worden? O! 't is een harde zaak!
'k Wenſch dat Soutman Oliman gewurgt of gehangen was, of, om 't redelyk te maaken, moeſt pronken op de kaak.

FABRITIUS.

Je Vrouwtje moet minnelyk zyn, lieftaalig, en haar na onze wyze zo wat voegen;
Jy niet naauw noch bars zien, maar je in alles vernoegen:
Dan zulje beide luiden naar de mode zyn.
Men zalje daaglyks tracteeren, met banketten, met eeten, en wyn,
Die de Sultan zelver over tafel gewoon is te drinken.
Men zalje met ſtaaten en giften verêeren, O! je zult zulke gouwe en zilvere ſtukken hooren klinken.
Alle dagen zulje mooiweêr ſpeelen, en dat wel het meeſte is, in dit geval,
Is, dat geen menſch op je doen en laaten ſmaalen zal;
Ja, datje den grooten Heer onder je naaſte vrienden zult moogen tellen.

SANTILANE.

Watje zegt! ja waarachtig, en dit alles om dat hy my met vreugd een paar hoorens op myn voorhoofd zal ſtellen?
Hebje noch niet gedaan met my te flateeren?

FABRITIUS.

Wy moeten van hier niet gaan
Voor dat de Keizer verſchynt, en dat we zyn beveelen hebben verſtaan.

SANTILANE.

Ja, ja, of hy komt of niet, ik heb met hem niet te ſchaffen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

FABRITIUS.

Weetje wel dat het aan hem ſtaat u los te laaten of te ſtraffen?
Je moet hier blyven om zyn wil te verſtaan.
Houje voor al nederig en . . . maar, zie daar komt hy aan.

VIERDE TOONEEL.

GUSMAN, *als een Turk gekleed.* FABRITIUS, *doende een eerbiedenis op zyn Turks.* SANTILANE *verbaaſt toeziende.*

FABRITIUS.

DIt is de buid, O Vorſt! nu korts de Spanjaard afgenomen.

GUSMAN.

Gy hebt voorwaar wat ſchoons bekomen.

SANTILANE.

Is dat de groote Turk Suipman Oliman?

FABRITIUS.

Dat is hy zelf.

SANTILANE.

Die Vent?

FABRITIUS.

Die zelve.

SANTILANE.

Wel ik kan,
Zie daar, hoewel ik bedroefd ben, en voor hem moet vreezen,
Myn lachchen niet laaten. Dat de groote Turk! dit een Keizer! 't mogt een Woudaap weezen.
Men heeft my altyd verteld dat hy veel grooter is;
Dat de Grooten weezen? neen, Vriendje, jy kend hem niet, je hebt mis.
't Lykt zo een dik varken, als 'er loopen op de dorpen.

GUSMAN.

Zeg me, waar is dit ſchoon figuur, dezen Beeſt geworpen?

SAN-

SANTILANE.

Zei ik flus niet wel dat de groote Turk een beest moest zyn?
Wel de Vent spreekt van myn geboorte, als van een hond, of van een kat of een zwyn.

GUSMAN.

Wie zyt gy?

SANTILANE.

Monsieur, ik weet het niet.

GUSMAN.

Hoe dat?

SANTILANE.

Ik wilje wel zweeren,
Dat de achterdogt, en de vrees myn verstand zo om en om keeren,
Dat ik niet denken kan wie, of wat ik ben.

GUSMAN.

Gy kend uw naam?

SANTILANE.

'K loof ja, ten naasten by

GUSMAN.

Die is?

SANTILANE.

Elk ken
My by de naam van Santilane, van dat ik wierd gebooren,
Maar misschien heb ik op dit pleiziertochje, of in dit land die naam al verlooren.

GUSMAN.

Wat is uw doen, of ambacht?

SANTILANE.

Ik edelman zo wat.

GUSMAN.

Maar hoe veel wind
Gy met dat ambacht wel?

SANTILANE.

Wel, is de Turk een kind?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Wel, wat een vraag?

GUSMAN.

Hoe! zulje niet ſpreeken?

SANTILANE.

Zo ontrent dry groot.

GUSMAN.

O! Schelm; gy ſpot 'er meê dat zal ik aanſtonds wreeken.
Gy ſpotten in myn tegenwoordigheid?
Baradam ſtoksky fourg galera kordolleid.

SANTILANE.

Wat drommel! zeid hy?

FABRITIUS.

Hy wil u ſtreng doen ſtraffen.

SANTILANE.

Was dat de inhoud van dat blaffen?
Wat moet ik lyden!

FABRITIUS.

Leeds genoeg.

SANTILANE.

De nikker haal de vent.

FABRITIUS.

Dat hy je niet hoord.

SANTILANE.

Wel ik wou dat ik hem nooit had gekend.

FABRITIUS.

Hy wil dat me jou wat turks leerd, met ſtokken en koorden,
En dan voor al je leeven op de galei gezet.

SANTILANE.

Ja, waarachtig! ſchoon ik nooit turks hoorden,
Zo dachtme dat ik het verſtond. ai! myn alderliefſte heer, grooten Turk, verzacht myn ſtraf,
Het is me, by myn ziel, leed dat ik je zulk een antwoord gaf.
Vraag al wat je wilt, ik zal je antwoorden als 't behoord, al myn leeven.

GUS-

GUSMAN.

Wel, 't is u vergeeven.

SANTILANE.

Ik dankje, myn Heer.

GUSMAN.

Ik denk niet dat je getrouwd bent?

SANTILANE.

Gisteren was ik het noch, maar of ik nu ontrouwd ben, dat is my noch onbekend;
Want in jou land mag men mogelyk ontrouwen,
En zedert datmen my hier gevangen heeft gehouwen,
Dunktme dat 'er iets op myn hoofd begind uit te puilen. och! ik beken,
Dat ik vry wat veranderd, en al een vinger of anderhalf grooter ben:
En wat myn naam aangaat, die is voorzeker vergeeten:
Maar als my ymand Kornelis noemd, of ik het wel zal te onthouwen weeten?

GUSMAN.

Zo is uw Vrouw dan ook gevangen? en ik weet daar niet eens van?

FABRITIUS.

Zy is hier in 't Vertrek.

GUSMAN.

Dat men dan
Haar hier doe komen. *Fabritius binnen.*

SANTILANE.

Och! nu is het eerst tyd om te vreezen!

GUSMAN.

Is uw Vrouw schoon?

SANTILANE.

Neen gantsch niet.

GUSMAN.

Is haar weezen
Dan niet bekoorlyk?

SANTILANE.

Neen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

GUSMAN.

Is zy noch jong?

SANTILANE.

Neen.

GUSMAN.

Is ze dan oud?

SANTILANE.

Neen.

GUSMAN.

Dat is te zeggen of zy …

SANTILANE.

O! ik word zo koud.

GUSMAN.

Zou zy liefde kunnen verwekken?

SANTILANE.

Neen, de duiker niet met allen.

GUSMAN.

Heeft ze dan niet, dat my zou konnen bevallen?

SANTILANE.

Neen! neen! niets, waarachtig! niets.

GUSMAN.

Heeft ze wat geest?

SANTILANE.

Neen, 'k heb niet geweeten dat ze een schim is geweest.

GUSMAN.

Wy zullen 't zien, en ik het oordeel stryken.

SANTILANE.

Daar is ze.

VYFDE TOONEEL.

LEONORE, GUSMAN, FABRITIUS, SANTILANE.

GUSMAN.

DAt is een Beeld! 't welk men by een engel mag gelyken.

Wel, Guit, is die Vrouw niet schoon?

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Ik gaf, moeſt ik 'er haar toe koopen, maar nu komt ze
my, toe, voor haar myn halve kroon.
O! jou Vlegel, is die Vrouw niet ſchoon? ik zag geen
ſchoonder myn leeven:
Je bent ze niet waardig.

SANTILANE.

Och! och! nu begin ik te beeven.

GUSMAN.

Carcadraga Secbrak ſeman bulmet ſachvazin.

SANTILANE.

Wat 's dat te zeggen?

FABRITIUS.

Dat zy geheel is naar zyn zin;
Dat hy hem met haar ſchoonheid wat wil vermaaken,
En wat genuchten...

SANTILANE.

Och? is 'er niemand geen beul of anderen die hem
nu noch de ziel kan doen braaken?
Och! is dit het officy daar de Turk de mannen meê ver-
groot?

FABRITIUS.

Zwyg, want hoord hy je zo benje zo koud als loot.

GUSMAN.

Zet hier twee ſtoelen, Baſſaas, fluks wil op uw ampten
paſſen.

SANTILANE. (baſſen.

Ja 't zyn baſſeren, en daarom moeſten zy flus zo aardig

GUSMAN.

Laat ons alleen. Gy, Schoone, zit hier nevens my.

Fabritius binnen.

SANTILANE.

Zy doet het! wel, wat raazerny!

GUSMAN.

Hoewel ik dwingen kan zo luſt my echter u te vrijen.
Uw lonkende oogen ſteelen reeds myn zinnen door my
maar aan te zien van ter zijen,
Uw aangenaame leeſt, uw lippen gloeijend rood,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Uw ſchoone hals, 't gevalt my alles.

SANTILANE.

„ Och! ik ſterf de bittere dood.

GUSMAN.

Uw kin is wel beſneeden,
Uw boezem blank en blaauw.

SANTILANE.

„ Daar, daar komt hy na beneden;
„ Dat hem nou de raavens vreeten; ik barſt van ſpyt.

GUSMAN.

Uw taal is zoet, 'k zal u een plaats in het Serail doen geeven.

SANTILANE.

„ Och! ik ben ze kwyt.
„ Een plaats in 't Serail! O elendige Santilane!

GUSMAN.

Men zal u voortaan noemen de ſchoone Sultane;
En dezen avond zult gy de neusdoek ontfangen van myn hand.

LEONORE.

Ach! groote Vorſt, gy voed onkuiſche brand.

SANTILANE.

De neusdoek! wel wat of dat beduid?

GUSMAN.

Wat vraagd die beeſt? weet gy niet wat daar uit is te raapen?

SANTILANE.

Neen.

GUSMAN.

Dat 's een teken, dat ik wil, dat zy by my komt ſlaapen.

SANTILANE.

Slaapen! wanneer?

GUSMAN.

Van deze nacht.

SANTILANE.

Och! och! nu is 't met my gedaan.

Nu

Nu moet ik maar na een ſpiegel zoeken om te zien hoe my die kroon zal ſtaan.

GUSMAN.

Om u te toonen hoe ik deze Schoonheid min, met al myn begeeren,
Zo wil ik dat gy haar zult als myn Sultane eeren.
Gevalt dat u, myn Lief?

LEONORE.

Deze eerbewyzing ſtaat my maar paſſelyk aan.

GUSMAN.

Vaar wel dan tot de nacht toe.

LEONORE.

Neen, dat zal zo niet gaan.

SANTILANE.

Neen, wis niet.

LEONORE.

Ik ben myn Man getrouw, ſchoon hy ook is gevangen.

GUSMAN.

O! is 't om je Man te doen, wel die zal ik datelyk doen hangen.

SANTILANE.

Dat zou de drommel doen.

LEONORE.

Als 't anders niet weezen kan,
Dood hem, ik overtreê geen echt.

SANTILANE.

Wat zeid ze?

LEONORE.

Ja, hangt hem dan.

SANTILANE.

Dat is een eerlyke Vrouw! wel ik had het myn leeven niet gedacht!

GUSMAN.

Hoor ik je ſpreken?

SANTILANE.

Och! niet een woord.

GUSMAN *tegen Leonore.*

Zult gy my dan verſteeken.

Van uw liefde, om die varkens muil?

SANTILANE.

O! ja dat zalze doen.

GUSMAN.

Zwyg, Rekel; durft gy spreeken! wat maakt u zo koen?
Galeiboef, sla uw oogen neêr. Myn Liefste, kom ai! strengel
Uw armen om myn hals; hoe! wilt gy heene gaan? blyf zitten, zoeten Engel.
Ik zal u doen straffen, O! schelm. Waar zyt gy altemaal?

Hy drukt haar op de stoel neêr.

ZESDE TOONEEL.

LEONORE, GUSMAN, SANTILANE, FABRITIUS, *en gevolg.*

FABRITIUS.

WAt wil de Vorst?

GUSMAN.

Zet dien Hond maar op een paal.
Voort, voort, op staande voet.

LEONORE.

Ach! ik bid voor zyn leeven.
Zo hy misdaan heeft, wil het hem, om my, toch vergeeven;
Moet Santilane sterven, zo verkies ik de dood.
Ik bid, om mynent wil...

GUSMAN.

Uw droefheid is te groot.
't Is hem vergeeven; zie nu hoe ik u wil beminnen.
Maar gy, wilt nu niet meêr de minste tegenspraak beginnen;
Of anders...

SANTILANE.

Neen, myn Heer, groote Turk. „ O dolle raazerny!

GUS-

GUSMAN.

Kom, nader dan, Mevrouw; waarom houd gy u zo ver van my?
Wat heeft u toch geport met zulken viezen en grilligen Gryn te trouwen?

LEONORE.

Myn vader wilde 't zo, en ik, och laacy! ik kon het niet tegen houwen.

GUSMAN.

Uw vader moet zot zyn geweest.

LEONORE

Dat hoor ik niet gaern, myn Heer.

GUSMAN.

Hoe! zulk een lompe Guil te geeven aan een Juffertje, zo teêr,
Aan zulk een Meisje? 'k zeg 't zyn zottigheden.
Een vader die wys wil heeten, moet zig voegen naar de reden,
En niet naar zyn koppigheid. Hoor, Fynman.

SANTILANE.

Wel, Heer Turk?

GUSMAN.

'K verklaar u van nu af voor Weeuwenaar.

SANTILANE.

„ O jou Schurk!
Wel, wat zal dat beduijen?

GUSMAN.

Je zult u haar man niet meêr noemen.

SANTILANE.

„ Gantsch lyden! kon ik hem nu tot de galg verdoemen!

GUSMAN.

Voor alle dingen gebied ik je niet meêr jaloers te zyn.
Haar niet meêr aan te zien, want ik houw ze voor de myn;
Zo jy 'er tegen kikken durft, zal ik je doen tormenteeren,
Met alle zoort van pynen; of, om je noch genade, ter respecte van je Vrouw te bewyzen, doen inpaleeren.

SAN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

SANTILANE.

Wel, wat een vonnis! wel, wat een wreedheid! wat is dat in myn ooren een donderslag!

GUSMAN.

'tIs kort en goed, en zal volvoerd worden dezen dag,
Zo je maar een zuur gezicht maakt.

SANTILANE.

'tIs waar, en kort gesprooken;
Maar goed, neen dat zie ik 'er niet in. 'k zag liever u den hals gebrooken.
Hoe! myn te ontrouwen? my te rukken van myn Wyf?
Wel je scheurt de grootste helft van myn lyf,
En moet ik, op dat je jou hartje vol op van weelde zoud geeven,
Tegen myn wil, in zuiverheid, en zonder een Byslaap gaan leeven?
Zie nou word ik boos; ô! wreede Turk, jou gerafineerde bavijane neus,
Jou trony van allebordure, jou Filestynestam, jou Reus,
Ik zal...

GUSMAN.

Hy lasterd my, komt, Dienaaren, lei hem uit myn oogen.

FABRITIUS.

Kom, volg.

SANTILANE.

'K zeg laat me staan, want ik wil niet meê gaan.

FABRITIUS.

Al uw poogen
Is ydel. sa, vat hem op.

Zy vatten hem op, en draagen hem weg.

GUSMAN.

Weg, weg met dezen Zot.

SANTILANE.

Help! help!

GUSMAN.

Bewaard hem in het allersterkste Slot.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

ZEVENDE TOONEEL.

KAREL, LOPES, LEONORE, GUSMAN.

KAREL.

IK kon my niet langer van lachchen onthouwen.

LOPES.

Ik heb geduurig myn neusdoek in myn mond moeten houwen.

LEONORE.

Heb je de klucht gezien?

KAREL.

Wy hebben alles gehoord.

LOPES.

Maar 't was geen wonder, dat hy dol wierd en verſtoord.

KAREL.

Wy hebben 't meerendeel gezien, en ſtonden hier verborgen.
Zeker, onder al het ſpotten begon ik noch voor hem te zorgen.
Het duurde wat te lang, ik was met hem begaan.

GUSMAN.

Mevrouw, 't is nu begonnen, en wy moeten 't niet laaten ſtaan.
Hem geſchied immers geen leed, ei! wil 'er je niet in kwellen.

KAREL.

Mevrouw, je moet 'er je niet om ontſtellen,
Want wat 'er gedaan is, is ten uwen beſten geſchied,
Zo zul je eens een eind zien van je lyden, en verdriet.
Zyn Neef behaagd het zelf.

LOPES.

Myn Nicht, daar 's niet verlooren,
Uit zyn kleine ontſteltenis word uw ruſt gebooren.

LEONORE.

Maar, wanneer zien wy 't einde van dit begonne ſpel?

GUS-

GUSMAN.

Ik blyf jou borg dat hy morgen wel
Te vrede zal zyn; en jy voortaan over zyn parten, en jalouzy niet meêr zult klaagen.
Geef me, in plaats van een drinkpenning, zo 't me mist, honderd puiks puiks doordringende slagen.

LEONORE.

Mag ik myn Zuster noch niet spreeken?

KAREL.

Ja, Mevrouw.
'K zal u geleijen.

LEONORE.

Als 't u beliefd.

KAREL.

Gusman, dien my getrouw,
'K zal u beloonen.

GUSMAN.

Daar behoef je niet voor te vreezen;
'K zal maaken dat de dingen komen daar ze moeten weezen.
Heb geen zorg, ik weet hoe men omspringen moet
Met een Grinsbek, die niemand deugd en doet.
Wy zullen de Gek van de nacht bewaaken,
Maar 't zal tyd zyn om zyn bed op te maaken;
De avond valt, en wy zullen voort, met kan op kan,
De welvaard gaan drinken van my, den gemaakten Soliman.

Einde van het tweede Bedryf.

DAR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

DARDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

GUSMAN *alleen.*

WAt hebben we deze nacht al flessen uit gezoopen!
Wy hebben met ons allen op knien en elleboogen gekroopen,
Geroezemoest, tot wy eindelyk in slaap gevallen zyn,
En onder 't ronken wat verteerd hadden de kracht van 't bier en de wyn.
Neen; 'k moet bekennen Santilane heeft zyn welkom wel gegeeven.
Wy schreeuwden de gantschen nacht, lang moet Soliman den grooten Turk leeven.
Maar 'k moest myn tyd niet verpraaten, best maak ik my weer gereed,
Ik moet weêr een Turk zyn, nu na myn tulleband en myn kleed.
Maar, daar is Santilane, och! nu is onze aanslag verlooren.
Wat raad nu?

TWEEDE TOONEEL.

SANTILANE, GUSMAN.

SANTILANE.

STa, Gusman.

GUSMAN.

„Och! was ik nou niet gebooren.

SANTILANE.

Hoe zeg je dat?.

GUSMAN.

Ach! ik beklaag dat wy gevangen zyn.
Och!

Och! wat is 't een verdriet, een schaade, een schande, en pyn.
„ Ik was gelukkig was ik uit zyn handen.

SANTILANE.

Wel, Gusman, ben je zot, hoe spreekje zo door je tanden?
Ik verstondje niet wel.

GUSMAN.

O! 't ongeluk heeft myn hoofd zo ontsteld.
Gevangen, een slaaf te zyn, en onder het geweld
Van zulk een geboefte als Turken, en Sarazynen!

SANTILANE.

Och! Gusman, je hebt gelyk, 'k zal in myn smart verdwynen.
O! wat zyn we gedreigd toen we in zee staaken met een zwarte wolk!

GUSMAN.

Wat zyn de Turken, myn Heer, een onbermhertig volk!

SANTILANE.

Maar, die groote Turk wat is dat een ritzige Zater;
Hy is zo heet, dat ik geloof dat het snerkt, als hy zyn handen steekt in water.

GUSMAN.

Hy is wreed, 't is een gerafineerde Bavians neus,
't Is een Trony van Albordure, een Filistyn stam, een Reus.

SANTILANE.

Dat heb ik hem ook gezeid.

GUSMAN.

Gy hebt zeer wel gesprooken.
'K wou dat dien grooten Kreng de hals was gebrooken.

SANTILANE.

Dat zeide ik hem ook; maar spreek doch eens recht uit,
Zag je in zyn bakhuis niet dat het was, zo een gaauwdief of een guit?

GUSMAN.

't Is de grootste Vagebond, die in de waereld is gevonden.

Daar komt hy, 'k geloof dat de drommel hem hier heeft gezonden.

SANTILANE.

De vrees maaktje blind, hy is 't niet, zyt geruſt.

GUSMAN.

De droes moet hem ſchenden, 'k heb noch leeven, noch luſt
In myn lyf, want ik ben vol angſt; ô! wy zyn verlooren,
Zo hy het minſte van onze woorden heeft kunnen hooren.

SANTILANE.

Blyf by my.

GUSMAN.

Ik weet wel als je 't hebben wilt zo moet ik blyven, maar
Zyt verzekerd, dat ik geſtadig lil en tril in dit gevaar.

SANTILANE.

Weetje wel dat de Turk wil, dat ik myn vrouw zal verlaaten,
En dat hy, zo ik 'er maar een woord durf tegen praaten,
Myn kop doen ſcheeren, en myn huid doorſnijen zal;
Ja, in een paal ſmyten? wat dunkje van dat ongeval?

GUSMAN.

Zeide ik 't je niet? zie daar, zie ik hem komen.

Terwyl Santilane omziet, loopt Gusman weg.

SANTILANE.

Waar is hy? 'k heb noch Turk noch Turks gelyk vernomen. (my ſtaan.
Hoe! is hy weg? wat 's dat? hei! Gusman, wel hy laat
Maar, och! hoe kom ik te weeten, waar myn Vrouw is, wat nu beſt gedaan?
Och! 't is of ik hier wandel over diſtelen en doornen!
My dunkt dat ik boven, noch aan myn hoofd niet zie, of voel als hoornen.
De groote Turk, ach! dat hy van de bedſpon val, dat hem de hals kraakt,
Heeft my van de nacht civiliter Weeuwenaar, en incivili-ter Cornudo gemaakt.

Al myn geluk, al de zoetigheid van myn huwelyk is verdweenen;
Maar, dat 's de waereld, de een ſtoot zyn hoofd, en ſcheenen,
En leid ſtaâg onder, en de ander zit 'er boven op,
Dan lachtje die lichte kooi de Fortuin eens toe, en dan geeft ze je de ſchop.
Maar, hoe de waereld draaid, al ſchynt het wat wonder,
'K geloof dat Leonoor, en ik alle bei leggen onder,
En dat zy het beſte van ons beide weet, hoewel 't my het meeſte raakt,
Hoe men in Turkijen Santilaneſe tot Korneliſſe maakt.
Maar zacht, ik ben hier alleen, myn wachters in de wyn verdronken,
Nu kan ik mooitjens eſchappeeren, terwyl zy leggen ronkken.
Maar, zal ik myn wyf verlaaten, myn lieve Leonoor?
Wel ja: ik ben ze toch kwyt, het moet 'er nu meê door.
Maar daar is die Rekel die my gedurig zit op de hielen.
Zeg, jy Plaager, van de bedrukte gevangene zielen,
Zeg my eens...

DARDE TOONEEL.

FABRITIUS, SANTILANE.

FABRITIUS.

IK zeg niet met al, 't is tegen myn laſt, ik moet u maar gaade ſlaan.

SANTILANE.

Ik hebje dan ook niet te zeggen, jy meugt wel heene gaan.
Ik ontſlaaje van je wacht; ga wat ſlaapen, ik zal my zelve wel bewaaren.

FABRITIUS.

'K heb laſt om...

SANTILANE.

O! je mogt voor ſint felte vaaren,
Maar, onder onder ons, neemt de groote Turk zyn vermaak

Met Leonoor, myn Vrouw?

FABRITIUS.

Wel je vraagt 'er na als na een vreemde zaak,
Je Vrouw is immers ſchoon.

SANTILANE.

Ja, maar om nu met goed fatsſoen te leeven,
Me dunkt hy heeft ze genoeg gehad, nu behoorde hyze
my weêrom te geeven;
Heeft hy ze gerooſd; wel dat 's nu geſchied.

FABRITIUS.

't Is een ongeluk

SANTILANE.

Neen, dat dunkt my niet.

FABRITIUS.

Zy heeft zo een zekere trek, om yders hert te raaken,
En jy je kund je fortuin door haar ſchoonheid maaken.
De grooten Heer, dunkt my, doet u geen klein noch ge-
meene eer,
Als hy uw Vrouw eens leend.

SANTILANE.

O! hy verpligt (achter over) zyn dienaar zeer.

FABRITIUS.

Wy zien hier te lande, met groot genoegen,
Dat een Vrouw 't verſtand heeft van haar zo wat te voe-
gen
By luiden van ſtaat; O! 't is een zaak die yder diend,
Want met je wyf eens te leenen, krygje zomtyds de groo-
te te vriend.

SANTILANE.

Na me dunkt zou jou, zodanigen vrouwtje op 't aller-
hoogſte behaagen;
Wel ik wenſcher jou een die jou zo veel Hoorens, als je
hairen op je kop hebt, doed draagen.

SANTILANE.

Zwyg, voor den grooten Heer.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

VIERDE TOONEEL.

GUSMAN, *als vooren, op zyn Turks gekleed.*
SANTILANE, FABRITIUS, *Gevolg.*

GUSMAN.

WAt ſpreekt men hier van my?

SANTILANE.

O! nu raak ik weder op nieuw in ſlaaverny.

GUSMAN.

Wat hebt gy, ſpreek recht uit, van my hier geſprooken?
Hebje niet gewenſcht dat my hals en beenen was gebroo-
ken?
Hebt gy niet gezeid...

SANTILANE.

Neen, ik niet.

GUSMAN.

Gy liegt, gy dolle Zot,
Gy hebt myn aangezicht en neus beſpot,
Gy ſchold my...

SANTILANE.

„ Ach! de drommel 't is verlooren
„ Och! Gusman had gelyk, hy heeft ons konnen hooren.
Ai! geef een weinigje toe aan myn minnenydigheid,
Die me, van myn bruiloftsdag tot heden toe, in bekooring
leid,
En zo 'k niet jaloers was, 'k had van jou, myn mooije
goeije Turkje Lief, geen kwaad geſprooken.

GUSMAN.

Wat, wat jaloers! zo jy 'er noch maar eens van rept, werd
je hals en been gebrooken.

SANTILANE.

Was 'er niet van te verwachten, ik nam noch geduld.
Maar ik weet wel dat myn Vrouw...

GUSMAN.

Uw vrouw is zonder ſchuld.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Ik heb haar, tot noch toe, tot myn min niet konnen trekken; (verwekken,
Wat ik bedacht of gedaan heb, om wat vreugd in haar te
Is al vergeefs geweeſt; ze is ongevoelig van myn brand,
Wat ik 'er aanbiê ſlaat zy van de hand:
Zy toond zig in 't minſte tot my niet geneegen;
Derhalven moet gy zelve haar tot myn liefde gaan beweegen.
Men doe haar koomen...

SANTILANE.

Ik?

GUSMAN.

Gy.

SANTILANE.

Ik?

GUSMAN.

Ja, ja, gy.

SANTILANE.

Is 'er wel een ongeluk zo groot als ik nu ly?
Hoe! moet ik voor een ander myn Vrouwtje tot liefde beweegen,
Ja, haar, tegen haar dank, tot een ander maaken genegen,
En dat tot een Turk, die my, om zyn vermaak, tot een Koekkoek maaken zal?
Wel, de drommel! hoormen of leeſtmen wel van zulk een ongeval?
Wilmen dat ik myn handen zal leenen, en zelf myn krachten toonen,
Om my zelve met een opſtaande pruik, als de hartjes draagen, te kroonen?
Ik, myn Vrouw ſmeeken, die in ſtilte en met eeren heeft geleefd,
Dat zy my hier den tytel van Don; gelyk als, by exempel, van Don Cornudo geeft? (leggen,
Dat ik noch Koekkoek wierd, zonder het zelf aan te
Dan kon 't noch gaan, dan had ik noch zo veel als een ander te zeggen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Want ik geloof dat 'er van myn soort
Meêr zyn als men 'er noch wel van hoord.
Maar, 't grootste kwaad, en daar een ander niet voor hoeft te vreezen,
Is dat ik zelf bidden, en arbeijen moet om een Hooren-beest te weezen.

GUSMAN.

Limbriac bis dum Curly.

SANTILANE.

Limbric Bisibis, wel wat is dat voor goed?
Wat wil hy zeggen?

FABRITIUS.

Datmen u datelyk hangen moet,
Zo je leuterd.

SANTILANE.

Hoe! drommel is 't hier! my hangen?
Wel, ik ben een edelman.

GUSMAN.

Ja, maar nu myn gevangen.
Maak u gereed, of doetme, hoe je gerezolveert zyt, verstaan.

SANTILANE.

Wat zal ik zeggen?

GUSMAN.

Watje wilt. daar komtje huisvrouw aan.

VYFDE TOONEEL.

GUSMAN, SANTILANE, LEONORE.

SANTILANE.

KOm hier, nu kanje de magere dood uit mÿn oogen leezen.

LEONORE.

Wat is 'er op nieuw gaande; 't welk u dus doed vreezen?

SANTILANE.

Men klaagt my, dat gy t'ongevoeglyk, wreed zyt en te straf,

En dar gy myn Heer den grooten Turk, wat hy voor beloften, of goede woorden gaf,
Hebt afgeslaagen, 't is zo wel, je hebtje wel, en lang genoeg vroom gehouwen.
Zeker Oliman is een braaf kaerel, je mochtje vry in zyn armen betrouwen.
„ De drommel! wat een mensch niet al zeggen moet om niet te hangen.

LEONORE

Ach! nu loopt myn eer gevaar!

SANTILANE.

Ja, ja, laat wat loopen de eer, men mikt dat in deze tyd op geen hair,
Daar zyn menschen, en 't lyken noch al braave lui, die zeggen men koopt geen booter voor de eer, daar zyn veel trappen,
Om na de hoogheid, die ik beklimmen zal, te stappen.
Vrees niet, meenig tracht nu na deze staat,
En, als 't de mode is, is immers het kwaad geen kwaad.

LEONORE.

O! 'k wil myn leeven liever als myn eer en kuisheid derven.
'K wil voor myn eer, voor myn man, en my zelve sterven.

SANTILANE.

Ik wist waarachtig niet, dat 'er hedendaags zulke vrouwen waaren.

LEONORE.

Is 't geen schand
Zyn eigen vrouw tot zulk een oneerlykheid te raaden, en al zyn verstand
Te gebruiken, om haar te beweegen, en zonder het nader te bedisselen, zich zelf van haar te houwen, haar voor eeuwig weg te geeven?

SANTILANE.

Wyfje lief, 't is geen verliezen, maar eens te verwisselen.

LEONORE.

Ach! om u getrouw te zyn....

SANTILANE.

Men heeft nu niet veel aan zommige soort van trouw.
Ik zalje van daag niet meêr als myne aanzien, Mevrouw.
Al noemt men my Koekkoek ik zal 'er my in te vreden stellen;
Wat ik mag my langer niet plaagen; want ik denk daar moeten 'er wel veel mannen in de waereld zich om kwellen.

LEONORE.

Hoe! waar is de gramschap, die je altyd toonde met je gelaat?

SANTILANE.

Hoe! ik was een beest, zo ik 'er tegensprak, 't is billyk datmen na de rede, en na de mode gaat.

LEONORE.

Ach! op deze zotte woorden wert myn hert met gramschap ontsteecken,
Zy dwingen my, spyt myn droefheid, en ongeluk tot spreeken.
'K zal, door myn dood, betoonen hoe eerlyk dat ik ben.

SANTILANE.

Ik kan dat ook wel toonen, maar ziet, Mevrouw, ik beken,
Dat het hangen juist zo wat tegen myn gezondheid stryd, ja gants is boven myn vermogen.

LEONORE.

Hoe! hangen, en waarom toch?

SANTILANE.

'K moet hangen om de blydschap van uw oogen,
Om jou mooije tronitje, daar de groote Turk om blaakt,
Die grooten Rekel, die my Candidatus, misschien Promotus van de Koekkoeksheid heeft gemaakt.
Ga, Liefstentje, wil u begeeven,
Om my te koekkoeken, en te houden in 't leeven.
Is 't niet uit liefde, zo is 't uit barmhartigheid.

O! dat hangen is een actie, die van veel braave kaerels is vervloekt en beschreid.

LEONOORE.

Helaas! zo wilt gy dat ik my tot die schanden zal begee-(ven?

SANTILANE.

Ja, doe je 't niet, adieu dan lyf en leeven.

LEONORE.

Maar, nu, voor 't laast, wat besluit je?

SANTILANE.

Voor 't laatst, ik zeg je 't is om de galg te doen.
Besluit jy, en vaar slechts voort, repje, repje, wilje spoên,
Zie, Leonoor, recht uit gezeid, en om 'er geen doekjens om te winden,
Ik kan tienmaal beter myn rekening by 't Koekkoeken als by 't hangen vinden.
Zie, dat 's myn besluit, een ander heeft het zyn.

LEONORE.

Maar...

SANTILANE.

Maar, zie dat is myn zin.

LEONORE.

Ja jou zinnen doen my hertzeer en pyn.

SANTILANE.

Hoor, Mevrouw, om in een verlies niet alles te verliezen,
Zo moet men van twee kwaaden het minste verkiezen.
En het leenen van een vrouw, dat hou ik voor gewis,
Kan zo vilein niet weezen als dat duivels hangen is.

LEONORE.

Ik kan 'er niet toe verstaan, hoe kunje myn hert zo prangen?

SANTILANE.

Wel kun jy 'er dan toe verstaan, datze my zullen hangen?

LEONORE.

Ja, liever als myn eer te zien...

SANTILANE.

Dat is eerst een duivels eerlyk wyf.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

LEONORE.

Myn eer, myn kuisheid?

SANTILANE.

Zeker, werentig, je ſtaat ook al te ſtyf
Op jou eer, je moet de eer onder de hand zo een beetje rekken.

LEONOORE.

De waereld zal...

SANTILANE.

Ja, als ik hang, dan zal de waereld maar met my gekken?

GUSMAN.

Terwyl hy by zyn vrouw niets uitrecht, dat men hem dan na de galg voer.

SANTILANE.

Zie je wel, nu ben ik immers in de klem. Ik bid je ſta het nu noch toe, zo is jou ouwe man ontſlaagen.

GUSMAN.

Spreek, eer het te laat is.

SANTILANE.

Bloed! moet ik dit langer verdraagen?
Is dat hertnekkig weezen?

GUSMAN.

Wilt met hem heenen gaan.

ZESDE TOONEEL.

FABRITIUS, GUSMAN, LEONORE, SANTILANE,

FABRITIUS.

DAar is een Afgezand

SANTILANE.

Ach! ach! 't is met my gedaan!

FABRITIUS.

De Gouverneur van Cadix, wenſcht, door hem, met den Sultan te ſpreeken.

GUS-

GUSMAN.

Zeg dat hy binnen komt.

LEONORE.

Och ! ik ben ſchier dood en bezweken
Van blydſchap, o! hy bied tot onze verloſſing zekerlyk zyn hand.

SANTILANE.

Zou hy waarachtig?

ZEVENDE TOONEEL.

ALFONSUS, *met eenige Spangjaards*, LEONORE, GUSMAN, SANTILANE, FABRITIUS.

ALFONSUS.

AAn my, den Afgezand
Van Cadix, is belaſt u, Sultan Soliman, dezen brief te geeven.

GUSMAN.

'K zal ze leezen.

LEONORE.

Och! myn lieve man, nu hebben we niets te vreezen.

GUSMAN, *leeſt.*

Gy hebt nu korts op zee in een van myne ſcheepen,
Myn zuſter en myn broêr, onwettig aangegreepen;
'K heb ook een vriend van uw met zyn gemaal verheerd,
Zend my het myn weêrom, indien gy 't uw begeerd.

SANTILANE.

Dat is een eerlyk man!

ALFONSUS.

Wat antwoord zal ik brengen op den brief?

GUSMAN.

Ik zalze overgeeven, het verzoek van de Gouverneur is my lief.
Maar, waar toe diend dit volk?

ALFONSUS.

Om haar, als zynde luiden van eer, t'ſcheep te geleijen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

GUSMAN.

Ik ga om hem een antwoord te schryven; wilt hier ver-
Tot ik u zend verlof. (beijen

ACHTSTE TOONEEL.

SANTILANE, ALFONSUS, LEONORE.
Eenige Spanjaards.

SANTILANE.

DAt klinkt beter in myn ooren, dat 's een beter zoort van eer,
Als door een strop te kyken, na men geschopt is van de leer.
Wyfje, dat 's wat anders als hangen?

ALFONSUS.

Wat zegje van hangen?

SANTILANE.

Wel ik waar hier gevangen,
En had je een quartier uurs jou verzoek van audiente uitgesteld,
'K had moeten hangen, myn wyfje, lang om 'er eer gekweld,
Zou, om die te bewaaren, my hebben laaten klimmen, wat dunktje, myn Heer, is dat niet heerlyk? maar hoe staat het met het bruiloftsmaal?

ALFONSUS.

Men is bezig met alles vaardig te maaken.
Zo de wind dienen wil, zullen wy van avond noch wel tot Cadix geraaken.

SANTILANE.

Myn Beminde, voor al deze smert,
Zullen wy ons eens ter degen vermaaken, en 't hert
Ophaalen. Nu ben ik volkomen van jou trouw verzekerd en verlost van de ziekte die my altyd kwam plaagen.
Ik zal voortaan leeven naar jou redelykheid en welbehaagen,
Ik ken nou jou deugd, ja 'k heb gezien, ik beken het met ongeduld,

Dat

Dat je, ſchoon ik 't hebben wou, ja dat ik hangen moeſt,
my geen kornelio maaken zult.
Wel wat duivel! een man, om zyn eer te laten hangen!
Wat wilje van een vrouw meêr hebben? maar 'k begin
te verlangen
Na 't Paspoort.

NEGENDE TOONEEL.

FABRITIUS, ALPHONSUS, LEONORE,
SANTILANE, *Spanjaarden.*

FABRITIUS.

Zie hier 't gelei 't welk u is toegeſtaan.
Nu moogt gy werwaards gy wilt onverhinderd heene
gaan.

SANTILANE.

Zo mogen wy vertrekken?

FABRITIUS.

Ja.

SANTILANE.

Gaanwe dan, met de Turkken is geen gekken.

FABRITIUS.

Eer gy uit de ſtad gaat, moeten uw oogen zyn geblind.

SANTILANE.

't Is wel, kom blind ons beide, geef me jou hand, waar
benje, Kind?

FABRITIUS.

Ik zal u ſcheep gaan brengen.

SANTILANE.

De hemel wil gehengen,
Verbruide moſſelpotagie, dat ik je myn leeven niet weêr
en zie.

TIEN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

TIENDE TOONEEL.

KAREL, LOPES, GUSMAN, *in zyn voorige kleeding.*

KAREL.

WAarzyt gy, Gusman?

GUSMAN, *uitkomende.*

Alhier.

KAREL.

Doe 't geen ik u gebiê,
Verandert de Zaal, op dat als hy 'er in zal komen
De plaats niet ken.

GUSMAN.

Daar 's op alles al acht genomen.

KAREL.

Men zal hem noch wel een uur drie of vier in 't schip laaten, want
Men zal hem aan strand doen gaan, van een andere kant
Als daar hy is afgevaaren.

LOPES.

Nu begryp ik jou inzigt.

KAREL.

Kom, gaan we binnen
In de Bruiloftzaal, daar zullen wy de Klucht eindigen, en onze vreugd beginnen.
Tegens den avond zullen wy hem in gaan haalen van 't strand.

GUSMAN.

'k Moest met meêr volk...

KAREL.

Laat u de andere knechts de hand
Komen bieden, 'k zalze u toezenden.

GUSMAN.

Vrienden, is 'er iemand met de jaloerse koorts of een jaloers man belaaden,
Ik zou hem, of haar, uit grond van myn hart, raaden

By

By my ter School te komen, om dat of te leeren, en die
'er tegenſtaan,
Moet men daar heen draagen, want je ziet ik heb reme-
die om die fantaſien te doen overgaan.

Einde van het darde en laatſte Bedryf.



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 H 45